

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike.

Ime: ali: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2 — notice, postano, predklici, izjave in reklame 1 m/m K 3 — Poroke, zaroke 80 K. Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2 — Pri večjih naročilih popust. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji: celoletno naprej plačan . K 180 — polletno 90 — 3 mesečno 45 — 1 15 — V inozemstvu: celoletno K 240 — polletno 120 — 3 mesečno 60 — 1 20 — Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedni po nakaznici. Na samo imena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane. Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono. Poština plačana v gotovini.

Revolta v Mariboru proti klerikalnemu vodstvu.

Duhovnik dr. Kovačič očita klerikalnemu vodstvu, da je v sovražni službi, imenuje klerikalno politiko revoltersko demagoško, efijalstvo in herostrastvo, klerikalne politike pa grobokope naše države.

Maribor, 20. decembra.

Današnja »Straža« prinaša izpod peresa profesorja dr. Frana Kovačiča vezelani uvodnik, iz katerega se jasno vidi, da je prišlo med štajerskimi in kranjskimi pristaši SLS do definitivnega preloma radi vprašanja: monarhija ali republika. Glasilo štajerskih klerikalcev »Straža« napada radi republikanskega stališča stranke ne samo svoje kolege pri »Večernem listu« in »Slovenec«, katerim ne daje ravno najlepših priimkov, marveč celo dvomi o voditelju klerikalne stranke, g. dr. Korošcu. Da se jasno vidi, kako globoko je zasekalo vprašanje: republika ali monarhija v meo klerikalne stranke in da je razkol, o katerem smo že poročali, očitno, podajemo v naslednjem članku »Straže« v celoti, izvenredni nar. nebitvenih točk. Profesor dr. Kovačič pravi:

Na podlagi izjavljani ministra dr. Korošca v Mariboru smo bili v dobri veri, da SLS resno hoče edinstvo naše države pod sedanjo dinastijo s širokimi upravnimi avtonomijami. A tu nam je ljubljanski »Večerni list« v svoji 280. številki podal čisto druge perspektive. Najprej je debelo natisnil: »Poslanci SLS proti prisegi kralju!« V članku samem »naravnost in brez strahu« govori o republikanskem programu »naše stranke« ter pravi med drugim: »Vrh tega je republikanska oblika države za Jugoslavijo že zato najbolj primerna, ker odstranjuje vse ostanke militarizma in imperijalizma, katerih naravna nositeljica je krona!« — Tako torej! Na vseh koncih in krajih leže ruševine, ki jih je nagromadila svetovna vojna, a mi se sedaj naj pulimo za republiko ali kraljevino! Ali je članek »Večernega lista« slep in gluhi, ter ne ve, da »republikanska oblika« še ne izključuje ostanke militarizma? Ali ne vidi militarizma v ruski boljševiški in polski republik? Ne vidi militarizma v Franciji in Ameriki? Le pri nas bi se morali iztrebiti zadnji ostanke militarizma in imperijalizma! Članek je zopet slep in gluhi in ne ve, kako prežijo na nas pohlepi Italijani, Madžari in Nemci! Ali se morda zanaša na st. germainsko pogodbo, ki Madžarska in Avstrijo dovoljuje le neznanost število vojaštva za vzdrževanje notranjega reda? A kdo je tako naiven, da bo to verjel? Že sedaj imata Madžarska in Avstrija tople prijatelje na Angleškem in v Franciji. V bližnji bodočnosti se utegnejo stvari tako zasukati, da bodo ti krogi gledali skozi prste, ko se bosta naši sosedi oboroževali proti nam. Pri nas pa se naj iztrebijo »vsi ostan-

ki militarizma!« — Pa imperijalizem! Blizu enega milijona naših rotakov ostane pod tuim jarmom in članek »Večernega lista« kvasi nekaj o nevarnosti imperijalizma v Jugoslaviji! — Končno članek »Večernega lista« indirektno celo prizna, da bi mu bila ljubša celo komunistična sovjetska republika, kakor ujedinjena Jugoslavija z monarhistično obliko.

Pričakovali smo, da bo vsaj resnejši »Slovenec«, glavno glasilo SLS zavrnili ta strastni izbruh svojega revolterskega tovariša. A v številki 284 skuša s filozofskimi refleksijami o »večno veljavnih načelih« preslepiti njegovo goloto in končno pravi, da je postranska stvar republika ali monarhistična oblika. — Zakaj pa potem to »postransko stvar« vlačite v ospredje in s tem podajate le novega netiva v že itak napet položaj v naši državi? V številki 287 pravi, da je ta zadeva zanj rešena. Za nas pa ni! To so stvari, katerim moramo do jasnega priti, ker gre za obstoj naše države!

Ali so si gospodje kdaj resno predstavili, kako naj se udeležijo republikanske oblike v naši državi? Ne potrebujemo pouka »Večernega lista«, kaj je teoretično boljše: monarhija ali republika, tu gre za čisto realno dejstvo: Jeli pri nas v sedanjem položaju mogoče in umestno uveljaviti republikansko obliko? Da bi naše ljudstvo bilo zrelo za urejeno republiko, tega gospodje niso dokazali in ne morejo dokazati.

Kaj si predstavljajo naši ljudje pod republiko? Nobenih davkov, nobene vojaške sile in vsak bo lahko delal, kar hoče! V mariborskem volilnem okolišču so po dobro plačanih agentih zapeljane mase volile komuniste in samostojne in trdnem prepričanju, da volijo za »Avstrijo!« Na Kranjskem je bilo še hušje!

Povejte nam enkrat jasno, kako si mislite našo republiko! Ali na podlagi ujedinenja celega trojnega naroda ali kot samostojno srbsko, hrvatsko in slovensko republiko? V prvem slučaju bi se pri volitvah predsednika uresničila znana beseda, kako so si živali volile župana! Denimo, da bi bil predsednik Srb, tedaj bi bili tam, kjer smo sedaj, — hrvaški in slovenski separatisti bi ga ne priznali! — Samosvoja hrvaška in slovenska republika pa je naravnost blazna ideologija! Taka republika bi imela življenje enodnevnih muhe! Taka republika bi padla kakor zrelo jabolko v žrelo naših sovražnih sosedov in Habsburžani iz svojega švicarskega gnezda že kmaj čakajo, kdaj bo hruska zrelo. Vaša gonja pro-

ti narodni državi za neko megleno republiko je negacija lastne države in Vi vedoma ali nevedoma stojite v službi sovragov svobode našega naroda.

Na to pot vam ne bomo šli in ne boste nas slepli s frazami o »večno veljavnih načelih!«

Dvigamo slovesen protest zoper to, da se v imenu krščanstva in katoličanstva ruje zoper državo. S svojim revolterskim demagoštvom kompromitirate krščanstvo in katoličanstvo! Pazite dobro, kaj delate . . .

Skraina drznost je, da neka ljubljanska časnikarska klika v imenu katoličanstva vodi boj zoper državno edinstvo in dinastijo. Kar se tiče dinastije, imajo prvo besedo bratje Srbi. Mi smo se jim pridružili kot premagana avstrijska masa in ko bi ne prišlo do ujedinenja 1. decembra 1918, bi bili Slovenci kratkoročno potopjeni v tla in razdeljeni med Italijane, Avstrijce in Madžare. Srbi so s svojim kraljem vred prestali neizmerno muko med svetovno vojno in če so oni kljub temu zvesti svoji dinastiji, ali naj mi na podlagi nemških nametov proti Karagjorgjevičem zahtevamo, da se dinastija odstavi in postavi na kocko cela država?

Na to pot nas ne boste zvabili! Pisec teh vrst je sam zase brezpo-

memna malenkost, toda prepričan je, da govori iz srca vsem, katerim je lastna država in svoboda resna stvar.

Mi, duhovni sinovi velikega Slovanstva ne dopustimo, da bi nam zgodovina utisnila pečat elijalizma in herostrastva nad lastno domovino. Klika brezvestnih demagogov nam ne bo diktirala, kaj je krščansko in ne bomo dopustili, da se pod krinko krščanstva razdira naša država in pripravljajo novo robstvo pod tujevo peto.

Kje na svetu imate državo brez vsake »sile«? Idite to iskat na luno, ali morda v boljševiško Rusijo, kjer se seveda, spoštujte — »ljudska volja«! Le pri nas se sistematično predstavlja vse v najboljših barvah in ljudstvo opaja z republikanskimi fantomi, da se tembeli spodkopije zaupanje in veselje do našega ujedinenja! Po tej poti se ne vzbujajo ljudstva za urejeno republiko, marveč za anarhijo.

Na pot grobokopov naše države ne gremo!

Tako odločne in uničujoče sodbe o pogubni politiki ljubljanske klerikalne klike še ni izrekel nihče, kakor to pot duhovnik dr. Kovačič. Članek potrjuje v celoti našo presojo, da bo politika dr. Gosarja, Škulca in dr. Korošca povzročila razkol v klerikalni stranki.

Dr. fil. in med. Alfred Šerko, univers. profesor v Ljubljani:

„Naši medicinski fakulteti.“

Pod tem naslovom »opužujeta« neka L. in N. v 12. št. »Nove Europe« pred narodom naše državnike in političare kao loše neimare, češ da »ne zdajajo s temelja več s krov« in vprašujeta: »da li su oni, koji su dekretilali ta tri medicinska fakulteta i za Casak razmislili o onom što rade?«

Ne odgovarjal bi na ta članek, o kojemu avtorijah sklepam, da nista strokovnjaka v materiji, o kateri pišeta, ko bi ne bil ravno ta članek dokaz, da ni istina, da »neče nedoučen pravnik ili polovan filozof, osim sebi, nikome naszkoditi«. Škoda, ki jo povzročujejo nazori, kakor jih razvijata L. in N., je brez primere večja od one, ki jo bodo zakrivali v vsem svojem življenju vsi zdravniki, promovirani na naših treh medicinskih fakultetah.

»Za jedan medicinski fakultet treba«, tako modrujeta L. in N., »čitav niz spremnih i odličnih lečnika — najboljih među najboljima: treba celo predavanje — predavaonica, klinička klinika, sala za operacije, laboratorija osim stanova za profesore i za dijače — trebaju svakodnevne knjige — osim raznih zbiraka. Za tri medicinska fakulteta treba sve ovo tri puta.«

Da! trikrat ena je tri. To je na tudi vsa modrost gospodov L. i. M. Brez medicinskih fakultet torej ni treba ne bolnic, ne operacijskih dvoran, ne stanovanj za najbolje zdravnike izmed najboljših in ne za dijače. In vsega tega »tri puta« ni treba.

Naši najboljši zdravniki naj stanujejo na cesti, naša mladina, ki bi sicer študirala medicino, ne potrebuje brez medicinskih fakultet strehe nad glavo, kakor ne potrebujejo naši zdravniki nikakršnih knjiž, da molčim o naših kirurških, ki operirajo lahko po hlevih.

Vse naše šole, naši muzeji in konzervatoriji, naša gledališča in galerije, naša industrijska podjetja, naše trgovine, poverjenstva in uradi naj se stisnejo pod eno streho, ker je na ta način se izognemo potrebi graditi poslopja, stanovanja, delavnice in predavalnice »više od jednog puta«. Čemu potrebujemo v naši »madi 50 polkov, ko bi vendar rabili, če organiziramo vse vojaštvo teh polkov v en sam polk, samo enega pukovnika, eno vojašnico, en top in eno konjsko garnituro?

Pa tu se šele začne modrost gospodov L. i. M. Za ustanovitev medicinskih fakultet je »osim toga, i pre toga, ako ga već nema — kao

što ga u nas još nema — jedan medicinski jezik — terminologija i nomenklatura — na kome će se medicini predavati na kome će se knjižice pisati«.

Poleg kajkavskoga, štokavskoga in čakavskoga dialektu zahtevata torej gospoda L. i. M. za našo trojmeno kraljevino še poseben »medicinski dialekt«, ki ga naj izdelajo — tako vsaj sklepam iz teksta članka — »nedoučeni pravniki in polovični filozofi«, ki imajo brčkone že svoj pravniški in filozofski dialekt in torej tudi skušnje v ustvarjanju novih dialektov. To imenujeta velenčena gospoda L. i. M. »zidanje s temelja«. Pogrešam pa v članku, hvala bogu, pripombo, da je treba izdelati ta medicinski jezik, kakor vse drugo, »tri puta«.

Pri nas v Sloveniji se predava medicina »na kajkavskem jeziku« in v kolikor sem poučen, so ostali i Srbi i Hrvatje, tudi kar se tiče medicine, do sedaj še pri svoji štokavščini. Kar se tiče torej jezika, naj si ne delata gospoda L. i. M. nikakih pregledov, ta stvar je že urejena, ne da bi stala »jedno carsko imanje« in ne da bi »trajala ogromne, tako reči nepregledne svote novaca«.

Pa modrost gospodov L. i. M. gre še dalje:

»Osim svih gubitaka i sve zaostalosti, usled rata, u lekarskom i bolničarskom našem osoblju, potrebe naše mlade države, na svima poljima i u svima pravcima, tolike su, da bi nemoguće bilo i pokušati ređati ili poređiti šta sve nemamo i šta bi bilo najpreće: dosta je u prosvetnom pogledu, obratiti samo ponovo našnjid na oskudicu osnovnih škola i na golemi postatak nepismenog naroda Jugoslavije.« Zato predlagata omejena gospoda, da naj se »medicinski fakulteti ljubljanski i zagrebački odmah spoje, a da se u predavanja uvede za prvo vreme način takozvanih paralelke«.

Torej ker nam poleg vsega drugega manjka na vseh strah zdravnikov in bolničarjev, ni v prosvetnem pogledu dovolj, da odpravimo nepismenost, temveč je treba »odmah« ukiniti ljubljansko medicinsko fakulteto in napraviti iz nje paralelke na zagrebaškem fakultetu. Ne morda zato, ker je zagrebaški fakultet v nasprotju z ljubljanskim fakultetom moškega spola — to bi ne bilo v duhu francoske galantnosti — marveč »i to treba svi da čuju i da prime k srcu«, ker ako eksistira še nadalje »plemenska« medicinska fakulteta v Sloveniji, če se kod nas (v Zagrebu?) razbolevari i umirati i dalje bez po-

Fran Govekar:

Svitanje.

(Dalje.)

In tiste dneve trepeti in obupa se je včasih zalotil dr. Repič, ko so mu bile solze iz oči same od sebe, a se jih ni sramoval. In zavedal se je, da čuti, česar ni občutil še nikoli od otroških let, in bilo mu je vzlic vsej bedi prijetno in dobro. Razkadir se mu je ves nekdani frivoli cinizem in vsega je napolnila ljubezen, sveta, nesebična, pripravljena na največje žrtve za to bolno, preprosto, a neskončno blago in čisto ženo. In tega spoznanja ga ni bilo sram. Kakor strela iz jasnine ga je zadela prvič, končno, končno . . . po tolikih zabudah in padcih . . . resnična, globoka ljubezen — elementarna, neodoljiva in čudotvorna. Se pred mesecem bi se bil smejal, ako bi mu kdorkoli dejal: Izgublien boš od prave ljubezni! — Tiste dni pa se je zavedal dr. Repič: Izgublien sem če izgubim njo, prvo, edino — ljubezen, ki mi je dala šele življenje!

In Pelzel je bil prevzel gospodarstvo in gospodinstvo, sam hodil na trg in k mesariju ter je prinašal sam vsega domov. Najel je staro žensko, ki je le pripravila obed in pomivala posodo, potem pa je posedal sam ob ognjišču mešal, odstavljal, pokušal, se posvetoval z Lovrenčkom ter opravljal vse, kar je bilo treba.

»He, kakor v študentovskih časih! Samo že pozabil sem bil na to umetnost, a polagoma se znova uživim. Nič hati se! Vztrajnost premaga vse, a ne kapikuriramo nikoli!«

Opasan z Marjaničinim predpasnikom, z veliko kuhaličico v desnici je kuharil, pražil, pekel ves teden. In žel zasluženo pohvalo.

Vrhu vsega pa je tolažil prijatelja ter ga hrabil s trdno svojo vero, da bolnica prav gotovo hitro okreva. Rane so vendar le zunanje, nitke! Udarci in sunki niso izžvali niti bljuvanje ter se celijo rane čisto normalno! Vročino pa je povzročilo največ silno duševno in srčno užaljenje, vznemirjenje in padec po tleh!

In ko je pozvani zdravnik potrdil Pelzeve besede s pristavkom, da je bolezen vsekakor bolj živčna in psihična ter da se začasno resnično ni bati nobene direktne nevarnosti, tedaj je bil Pelzel sam s seboj dvakratno zadovoljen.

Toda Marjanica je vzlic temu skrali neprestano spala, dobivala visoko vročino, fantazirala, kričala nerazločne besede ali kličala Repiča na pomoč. A znova policijski zdravnik je ponovil svojo diagnozo ter polivalil Lovrenčkovu postrežbo, češ da ni treba nič boljše.

Vsak dan dvakrat je prihajal Valentin Vodnik. Nobeno očitjanje ni prišlo preko njegovih ustnic, saj se je prepričal, da se je bil motil, ker ljubezen dr. Repičeva se je kazala iz vsake njegove besede, iz vsakega njegovega pogleda.

Nič več mu ni bila ženska razkošna igrača, lepa, a neumna žival, ustvarjena samo za uživanje in nasladno trojnjenje, ki se ga mora iztrežniti in pomirjeni moški le sramovati ter zaničevati in mrziti njo, ki je kriva moškega ponižanja.

Prijatelj Repič je spoznal, da je ženska lahko najplemenitejše in najenergijejše in najnežnejše bitje, enakovredno in enakopravno z moškimi. Prav nič manje nizkoten ali velik, podlec ali vzvišeneec je lahko moški kakor ženska. Vesel je bil Vodnik tega prijateljevega spoznanja in razgovarjala sta se večkrat o večni zagotetki človeških spolov, večno si sovražnih, a večno se ljubčih.

»Kdor psuje žensstvo, laže, da spoštujte lastno mater!« je dejal Vodnik dr. Repiču. »Moška in ženska zver si nimata prav ničesar očitati. Izkušnja me uči, da sodijo slabo o ženskah oni, ki so sami vredni obsodbe. Kdor je sam propal ali kdor si iz slabosti svojega značaja, iz svoje duševne omejenosti, telesne in srčne onemoglosti ni znal in ni mogel ohraniti ženinega spoštovanja in ljubezni, vidi v žensstvu nižja bitja in občuje z njimi le kakor s prepalicami! Če natanko premislite in če poznate vse okoliščine, zd se, da nikdar ne vara nobena ženska moža, ki bi prevare ne bil s čimerkoli sam zakrivil!«

In dr. Repič mu je pritrjeval: »Zares, brez spoštovanja in resne ljubezni moški nima pravice zahtevati ženske zvestobe! Tega doslej

nisem vedel. . . A zdaj naj izgubim njo, ki sem jo nezavedno iskal vse življenje? Katera boleost je večja od moje, čegav obup grozejši kot moj?«

Vodnik pa je stresel svojo bujno lasasto glavo:

»Ali saj ste vendar mož in po vrh izobraženec! Če jo bo zahteval Kalan nazaj, kako mu morete braniti in s čim preprečiti? Rad bi vama pomagal, a kako? Čutim z vama, razumem . . . a kaj morem reči? — Zakon, morala, javno mnenje . . . vse, vse je proti vama. Resignirajte! Grozno je, res. Ali pa hočete, da vaju spravi oba zaradi prešustva v jeco?«

»Prešustvi! Oh, ta grda beseda! Že ona sama je jokala zaradi nje . . . a kako uteči jej?«

»Vidite! Ta boleost ji je samo v čast: nežnočutna, pametna je . . . Evo, prinašam vam sv. pismo: prebrajte knjigo Jobova. Samuelovo, pregovorov . . . prebrajte! — niste se še lotili tega — a jamčim vama: utelaj nadejte v njej, novega spoznanja in pomirjenja! Na vsa vprašanja dobite odgovorov in ob vsej svoji načitanosti in učenosti se vam odpro okna, skozi katera niste pogledali še nikoli!«

Nasmehnil se je dr. Repič, ko je vzel knjigo. Toda v dolgih nočeh brez sna se je ob postelji Marjaničini potopil v knjigo knjig in postajalo mu je lažje . . . Roman vseh romanov! je strmel.

In včasih se je prebujala Marjanica ter ni mogla od bolečin zaspiti.

trebe, da če tuberkuloza i druge zaraze nastaviš da tamane neuki narod, da čemo jednako živeti, kao i dosad, neracionalno i nehygienski, bez zraka po sobama, bez kupatila ro kućama, rečju, po čumezima i u pr lavštini.

Da se temu izognemo, to se pravi, da bomo živeli racionalno i higijenski »z zrakom po sobama i s kupatili po kućama«, da ne bomo umirali i razbojevali brez potrebe, temveč racionalno, zato je treba, da se »odmah« ukine ljubljanski medicinski fakultet in prenepolni zagreški do absurdnosti, da se posl ub- ša razmere, ki vladajo tam, kakor poroča »jeden mediciner v Zagrebu« gospodom L. i M., do neznoznosti.

Ko bi bila gospoda L. i M. to, kar nista, to je strokovnjaka v tva- rinu, o kateri si drzneta prodnati svojo modrost, bi čula iz pisma one- ga medicina iz Zagreba edino le stavek: »Na anatomiji ima nas pre- ko osam stotina,« in ne zahtevala bi redukcije »medicinskih fakulteta sa troje na dvoje«, ker v resnici bi edi- nole tak fakultet, kakršnega ponujata gospoda L. i M. našemu narodu, ne odgovarjal svoji nalogi. Že enkrat sem zapisal stavek, da se medicinci ne vežbajo kakor rekruti v kasarni, da pa ostanemo, če se že vežbajo, za vedno rekruti. Ako mislita vele- učena gospoda L. i M., da zadostuje za pouk anatomije »stručnjak - spe- cijalist najbolji među nabolima,« ie to za me neizpodbiten dokaz, da ta dva gospoda nista nikdar študirala medicine, če sta na to, da nista vi- dela nikdar v svojem življenju ana- tomiskega instituta — da govorim samo o tem — od znotraj.

Hočeta gospoda L. i M. mar, da se ustanove tudi pri nas one žalost-

ne razmere dunajske medicinske fa- kultete, kakor jih je označil svoj čas univerzitetni profesor z opombo, da izobražujejo na dunajski medicinski fakulteti dijaštvo inštutski sluge in laborantje?

Ne kot Slovenec in vsled tega osumljen separatist, temveč kot uni- verzitetni profesor, ki mi je v resnici le temeljita izobrazba naših bodočih zdravnikov pri srcu, odklanjam v imenu svojih kolegov in svojih sluša- teljev kar najodločneje drzen nasvet gospodov L. i M., tiskan v 12. šte- vilki revije »Nova Europa« z dne 16. dec. t. l., da naj se izvede »redukcija medicinskih fakulteta sa troje na dvoje« in naj že sodeluje na tej re- dukciji samo zagreški ali pa »pod- jednako i zagrebački i beogradski fa- kulteta«.

Kar se pa tiče napada gospodov avtorjev omenjenega članka na dose- danje organizatorije obstoječih medi- cinskih fakultet v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu, izjavljam jasno in glas- no, da smatram kot glavno in prvo lastnost univerzitetnega profesorja osebo poštenost in nesebičnost in da so mi ljubši najstarejši kolezi ka- kor pa oni »mladi lekari koji su «na- prakticirali» nešto para po provin- cijii ili za vreme rata, pa sad došli u Beč da uče za docente na našim tri- ma medicinskim fakultetima; ljud- je, o katerih se trdi, da so bili »že- stoki hrvatski ili srbski frankovci ili mladi madžaroni, ki so se pa evolu- cionirali, tako da nima sedaj večjih Jugoslovenov od njih. Ako imata go- spoda L. i M. te individue v mislih, potem jim enkrat za vselet povem, da za take »znanstvenike« vsaj pri nas v Ljubljani ni in ne bo nikdar prostora.

Resen italijanski glas o hrvatski krizi.

Razni nacionalistični listi v Ita- liji pišejo na dolgo in široko z najne- verjetnejšimi zaključki o Radičevem donkišotstvu v Zagrebu, obetajoči so- glasno veliko korist Italiji od notra- njih sporov v Jugoslaviji. »Corriere della Sera« pa je napisal o stvari re- sen članek, ki izjavja:

Kako se drže Italijani napram hr- vatski krizi? Najprej ne pozabimo, da so se skoro na vsa ujedinenja (najbo- lje primere nam podajajo Francoska, Angleška, Nemška, Zjedinjene države) izvršila s tragičnimi težkočami in me- tanakimi vojnami. Potem treba, da imamo pred očmi svoje interese in da se ne damo zapeljati od poroček onih, po katerih bi bilo oodenjenje Hrvatske od Srbije sreča za Italijo, ker bi uničilo rapalsko pogodbo. Juriš- no je Italija priznala jedinstveno Jugo- slavijo in bi se upor jedne province tako malo dotikal pogodbe, kakor se na primer irski upor dotika pogodb, sklenjenih z ujedinjeno kraljevino Ve- like Britanije in Irske. Ali ne glede na to, bi bilo uničenje rapalske pogodbe in razpad Jugoslavije za Italijo ne sre- ča, marveč prava nesreča, ker bi to značilno pričetek osnovanja podonav- ske države, katere aspiracije bi se ne svale šibenik in Knin, nego Trst, gori- ca, Reka in ostalo. Onega dne bi pri- šlo v nevarnost vse ono, kar smo do- bili pri Vittoriju Venetu. Italijanski krivi aneksionisti mislijo, da bodo iz- igrali hrvatske secesioniste, vzpod- bujajoč jih k stvarjanju neprilic Srl- ji, katere bi imeli mi izkoristiti, anek-

tirajoč Krk, Rab, Split in Boko Kotor- sko. Hrvatski secesionisti pa izigra- vajo italijanske aneksioniste, obeta- joč jim vse in deleč jim kraljevstva, pri- državajoč sebi, da ponevno vzamejo to in še več, kadar bi stopili kot člani v podonavsko državo in se šutili dovolj močne, da z orožjem v roki krenejo v maščevalno vojno. Izmed obeh dveh iger je perfidnejša druga. Radič je med tem že prišel, izjavljajoč, da hrvatski narod (misli je na svoje kmete) ne sprejme rapalske pogodbe, ker ni bil direktno vorašen za svet. Istina je, da on ni pretresal pogodbe, ali jasno je kakor solnce, da je bila rapalska po- godba mogoča samo tako, da je velika jugoslovenska država žrtvovala neke specifične interese višjim, splošnim in je poskela druge poti izhoda razven onih, ki jih je zavzela Italija. »Neod- visna« Hrvatska bi morala pritiškat- na Reko. Samo da prične drugo bi gle- dilo. Bedasto je, pozabljati, da sloven- skega prebivalstva v Istri ne tvorijo Srbi, marveč Slovenci in Hrvatje. Vse kaže, da se skonča krik s pravičnim sporazumom med jedinstvom in avto- nomijo. To je tudi želeli. Vsekakor ima hrvatska kriza značaj, da mora pripraviti Italijo ne na pustolovščine in izneverenje, ampak na najboljnej- še in najintenzivnejše spoštovanje ra- palske pogodbe in na najintimnejše odnose z vlado v Beogradu. Solidar- nost je vlade je največje jamstvo, s ka- terim razpolagamo proti vstajenju Av- stro - Ogrske.

Politične vesti.

== Težaven porod nove vlade. »Večer« prinaša iz Beograda nastopne informacije: Nikola Pašić se je danes posvetoval z zastopniki klubov. Radi- kalci so pristali na to, da naj bo pred- sednik ustavotvorne skupščine demo- krat. Klub demokratov zahteva, da bi se za to mesto vsekakor določil Hrvat. Predsedništvo vlade naj bi seveda dobili radikalci. Pri zemljoradnikih je nastopila znatna izprememba ter ni- kakor nočejo vstopiti v vlado. Ob 12. se je posvetoval Nikola Pašić s pred- sednikom verifikacijskega odbora ter je bilo ob tej priliki dogovorjeno, da se za jutri skliče seja konstituante, kateri se predloži poročilo verifikaci- skega odbora. V sredo bi moglo priti do volitve predsednika, ker ni nobe- nih zaprek, da bi se ta volitev ne obra- vila pred sestavo nove vlade. Nikola Pašić je imel tudi posvetovanje z Ljubo Davidovičem in dr. Korošcem. Popoldne ob 5. je odšel na dvor, kjer je poročal regentu Aleksandru o poli- tičnem položaju. Z ozirom na doseda- nja pogajanja se širi vest, da bo Pa- šić predlagal regentu, da bi bilo pri- merno, ako se sestavo nove vlade po- veri Stojanu Protiču. Po poročilu veri- fikacijskega odbora je bilo izročenih 349 pooblastil. Odobrenih je vseh sku- paj 345 mandatov, medtem ko se smatrajo trije kot negotovi. Danes do- poldne so imeli vsi klubi seje, na ka- terih so razpravljali o izpremembi po- slovnika. Zdi se, da se bodo pogaja- nja za sporazum nadaljevala izven konstituante. — d

== Kdo bo predsednik? »Rič« poroča iz Beograda, da je demokra- ski klub danes razpravljal o kandida- turi osebe za predsedstvo konstitu- ante. V kombinaciji stoji dr. Lukinič, dr. Ribar in dr. Krsteli. Definitivni sklop še ni storjen.

== Protič podal ostavko v veri- fikacijskem odboru. Beograd, 20. decembra. V današnji seji verifikacijske- ga odbora je prečital predsednik pismo Stojana Protiča, v katerem podaje ta svojo ostavko v verifikacijskem odboru z motivacijo, da po razgovoru z dr. Lazo Markovićem ne obstoja več dvom, da je verifikacijski odbor kršil svoje pravice z uredniškim prava manjšine. Nato se je prečital zapisnik, katerega so podpisali vsi člani veri- fikacijskega odbora, izvenšši Stojana Protiča, v katerem se je verificiralo 232 mandatov, proti katerim ni bilo vloženega niti enega priziva, v celem pa 343 mandatov. Za 70 mandatov do- slej še niso bila predložena verifikaci- skemu odboru polnomočna poverila. Sklepanje o treh (?) spornih mandatih v Mariboru in o dveh v bregalniškem okraju se je odgodilo na toliko časa, da dobi verifikacijski odbor originalne zapisnike v presojo. Danes so dospele še tri pritožbe, ki se pa še niso vzele v pretres. — Demokratiški člani veri- fikacijskega odbora so nato predlagali, da naj se vrši seja konstituante še danes ob 18., na kateri naj bi se razdelila poročila verifikacijskega odbora, jutri na naj bi se vršile volitve predsednika konstituante. Radikalni člani verifi- kacijskega odbora na ta predlog niso pristali, naker se je določila prihodnja seja konstituante na jutri ob 9. Na tej seji naj bi se razdelila poročila veri- fikacijskega odbora, v sredo pa bi se vršila druga seja, na kateri bi se brez debate odobrilo poročilo verifikacijske- ga odbora, nato na vršile volitve pred- sednika konstituante ter ustavnega od- bora za revizijo poslovnika.

== Radičevci žele sodelovati v kon- stituantii! Beograd, 20. decembra. Da- našnja »Enoha« prinaša razgovor svo- jega poročevalca s Predavcem, enim glavnih voditeljev Radičeve grupe.

Predavci se izjavili, da so prišli Radi- čevi odposlanci v Beograd na poziv Stojana Protiča. Na vprašanje, ali bo- do Radičevci sodelovali v konstituanti, je Predavec odgovoril, da bo o tem sklepal glavni odbor stranke, ki bo imel sejo takoj po povratku delega- tov v Zagreb. Iz izjave Predavca in drugih članov Radičeve stranke se vi- di, da so tako Predavec, kakor tudi ostali člani Radičeve stranke za sode- lovanje v konstituanti. — V razgору sotrudnika »Epoh« z nekim vodilnim članom socijalno - demokratske stran- ke, ki je tudi imel konference z Radi- čevci, je leta dobil vtis, da sicer zelo sodelovali v konstituanti, da pa so bo- le očitkov ostalih pristav, češ da so jih omamljali z demagoštvom za časa volilnega boja.

== Demokratiški kandidati za me- sto predsednika konstituante. Beograd 20. decembra. Radikalni klub je na podlagi sklenjenega sporazuma, da bo- di predsednik vlade radikalec, pred- sednik konstituante pa demokrat, po- zval demokratiški klub, da nominira svojega kandidata za predsedniško mesto še pred nominiranjem nove vla- de. Vsled tega je imel danes demo- kratski klub sejo, ki je trajala do 13. V kombinaciji za predsednika konsti- tuante so: dr. Lukinič, Ribar in Krsteli.

== O konstituanti in Radiču piše v »Zastavici« dr. Zarko Maladinevič med drugim: Volitve za ustavotvorno sku- pščino niso dale nobeni stranki absolut- no polno večino. To je razumljivo, ako se pomisli na novi volilni zakon, ki je pretraval varstvo manjšine v škodo države in državne uprave. Vsled tega ni dobila absolutne večine niti radikalna narodna stranka. Našla se bo primerna koalicija strank, da se vstvari svobodomiselnost ustava, iz ka- tere bo vel duh srbske ustave, o ka- teri pravijo tudi drugi kulturni ljudje, da je ena najbolj svobodomiselnih ustav. Iz pisanja raznih časopisov je razvidno, da se nekateri boje Radiča, ker ga ne poznajo. Mislim, da so ti na krivi poti. Radič ni prav nič nevaren. Ko se je v oktobru 1918 sestalo v Za- grebu Narodno veče, sem se sestal z Radičem kakor tudi z ostalimi člani Nar. veča. Prisostvoval sem Nar. veču kakor tudi on, ter morem reči, da ni Radič stavlil ničesar, kar bi moglo zbuditi sum. Bil je korekten. Pozneje, ko je stopila v Narodno veče tudi bi- ško srbsko - hrvatska koalicija, so je že pokazala razdvojenost, kar je po- vzročilo slabo razpoloženje konle. na- prav Radiču. Tudi se ne sme pozabiti na to, da so poslanci, kadar so zbrani v skupščini, prožeti z drugim duhom nego kadar se nahajajo na zagreb- škem, ljubljanskem, sarajevskem ali ka- kem drugem trgu. Ko se v Beogradu zbera k delu, bodo čutili veliko dolž- nost, katere se ne morejo rešiti, dolž- nost polno odgovornosti, a to je, da morajo čim prej vstvariti dobro, svo- bodomislno ustavo, ki bo zagurala naši državi mir in red, napredek in srečo. Jaz gledam z velikim zaupanjem v srečno bodočnost naše domovine ustvarjene s srbskimi mišicami, s hrabrostjo in velikimi žrtvami prosla- vljene srbske vojske. Tako in nič dru- geče.

== Radič v zvezi z D'Annunzi- jem? Z Reke poročajo: Pred nekaj dnevi so bili po mestu nabiti lepaki z vprašanjem »Kdo nas odreši našega Odršitelja?« Proti vsem, ki so kolč- kaj na sumu, da bi stali v opoziciji proti D'Annunziju, se izvajajo repres- salije. »Corriere della Sera« je priob- čil dopis z Reke, ki trdi, da D'Annun- zij vztraja zbog situacije na Hrvat- skem in da je Radič v zvezi z D'An- nunzijem.

== Stari spletkarji so Nemei. »Oesterreichische Rundschau« prib- ljuje v svoji najnovejši številki članek naslovljen »Das Adria - Problem«. Iz članka je jasno razvidno kako bi radi Nemei zasejali med tri jugoslovenska plemena seme razdera in sovraštva. »Ako« prebiva na vsem ozemlju od Cel- lja do Skoplja enoten narod Jugoslo- venov, potem bi se seveda ne dalo do- ro razumeti kako se je mogla 12mil- jonska država odpovedati tako krasne- mu in tako centralno ležečemu prista- nišču kakor je Reka; zmagonosni Srbi, ki propovedujejo vsem Nersbom (Slo- vencem, Hrvatom, Bošnjakom, Dalma- tincem itd. — kakor se vidi, nismo pisec »najtemeljiteje« pozna vse jugo- slovenske »narodnosti«. — Uredniš- vo) jugoslovensko narodno čustvo, sa- mi pa vztrajajo pri tem, da se imenu- jejo Srbe in zahtevajo zase nadvlado. Za nje bi pomenjelo priklonitev Reke toliko, kakor da bi odstopili svojo moč Hrvatim, ker bi ta prirastek ustvaril iz Zagreba naravno prestolico »tro- imenskega kraljevine. Zato je prikloni- tev Reke Italiji v kakršnikoli obliki zanje še vedno manjša nesreča. Samo tako je mogoče razumeti, da se je mali pečid pustolovcev moglo posrečiti, da so držali v šahu jugoslovensko fronto dolgih 15 mesecev; od Bakra do izvira Rečine stoji namreč čete, ki jih zapored tvorijo Srbi in Jugoslove- ni — po proklamaciji države SHS bi ta razlika sploh ne smela več obstojati — in ki so o potrhli napada na Reko zelo deljenih nazorov. Ako uvažujemo te notranje politične razloge, bo vsako- mur jasno, kako je bilo mogoče, da so Jugosloveni v Rapallu tako brzo in navidezno nesamopasno priznali ita- lijanske zahteve na vsa Istro in Notran- jsko do Snežnika in razvodila med Sa- vo in Jadranom, torej na ozemlju, kjer so bili žrtvovani samo Slovenci in Hr- vati, ali nobeđen Srb... Da, sedaj šte- je Italija celo več Slovencev kakor kraljevina Srbov, Hrvatov in Sloven-

cev. (To je seveda tendenciozna laž. Uredništvo). Po vseh bolestinah izku- šanj, ki jih je občutil italijanski nar- od na svoji koži radi avstrijskega odpora, da bi se ustanovilo vseučilišče v Trstu, bo se gotovo v najkrajšem času pričelo z zgradbo slovenskega vseučilišča v Opatiji, istočasno z zgradbo nemške univerze v Bolcanu, dočim bodo na drugi strani komunalni uradniki vseh krajih pač lahko neo- virano pridržali doseženo svoje dr- žavljanstvo? Zadnji stavki so na- perjeni proti Italijanom, ki imajo se- daj v svoji državi skoro toliko Jugo- slovenov, kakor je bilo v stari Av- striji — Italijanom.

== Pašić želi, da vstopi tudi Pro- tič v vlado. Beograd, 20. decembra. V dobroponušenih političnih krogih se za- trjuje, da je Pašić izrazil željo, da vstopi v novo vlado tudi Stojan Protič, ker bi se s tem v radikalni stranki, kjer vladate dve struji, ugodilo tudi Protičevim pristavom.

== »Republika od nikud ne dojde«. Medjimurske Novine pišejo o Radi- ču in njegovi republiki: Ljudje so že pričeli zopet opravljati svoje dnevne posle, vendar jih je še mnogo, ki ne- kaj čakajo. Ako bi jih vprašali, kaj čakajo, oni gotovo ne bi znali tega po- vedati. Ravno tako kakor pred voliti- vami, ko niso znali povedati, za kaj so za Radiča. Mislili so, da se bo svet takoj preobrnil, kakor hitro spustijo svojo kroglico v Radičovo skrinjico. Mislili so, da bo takoj drugi dan re- publika. Pod republiko pa je vsak mi- silil svoje. V Medjimurju bi lahko na prste sešteli ljudi, ki vedo, kaj je pravzaprav republika. Ko volivce ni- so prineslo republike, so čakali ljudje na Radičovo skupščino v Zagrebu. To- da tudi ta je minula, a republike od nikud ne dojde. Eni so začeli kleti, drugi groziti, nekateri na pravijo, da je z republiko vrag. V Beogradu so se sestali vsi poslanci razven Radičevih, seje konstituante so vršijo kakor da bi Radič in njegovih poslancev sploh ne bilo na svetu. Noben vrag ne vpra- ša zanje. Radič je mislil, ker je dobil 50 poslancev, da se ga bodo zbal in ga prosili, naj pride v Beograd. Ko se to ni zgodilo, je začel Radič sam ti- čati v Beograd, ker je sprevidel, da tako in tako ne more opraviti ničesar. Zato je boljše, da grede njegovi poslanci v Beograd, kjer bodo dobili visoke dnevnice. Poslal je torej v Beograd svoje ljudi, ki so povedali, da Radič ni tako hudo misli, kakor je go- voril v Zagrebu in da je pripravljen iti v Beograd, samo prosto železniško karto naj mu pošljejo, pa bo vse dobro. Ljudje bodo nehali čakati, ker bodo videli, da Radič nikakor neče z glavo

v zid, ker ve, da bi počila preje nje- gova glava nego zid, v katerega bi se zaletaval.

== Pariz in demisijsa naše vlade. »Demokratija« poroča, da pariški me- rodniki krogi zelo obžalujejo Vesniče- vo demisijsko. Izraža se upanje, da bo ministrska kriza zelo kratka in da se bodo stranke hitro sporazumele o so- stavi koalicijske vlade.

== Italijanski socijalisti o rapal- ski pogodbi. Ob priliki razprave o rapalski pogodbi v italijanskem pa- rlamentu je govoril tudi zastopnik soci- jalistov poslanec Cicotti - Scorzese, ki je predvsem protestiral proti sklenjeni pogodbi, ki je vstvarila nov trediten- zom za osvobodjenje Jugoslovenov v italijanski sužnjosti. Z ozirom na raz- mere in v interesu miru je zahteval lo- jalno izvedbo rapalske pogodbe. Cicotti polaga večjo važnost na razpolo- ženje jugoslovenskega naroda v Itali- ji nego na rapalsko pogodbo ter za- hteva italijansko - jugoslovenski spo- razum v svrhu pobiranja francosko - angleškega imperijalizma na juž. Adri- ji. Narodna manjšina naj dobiho naci- onalno avtonomijo. Končno je izrazil bojazen, da bo rapalska pogodba dala povod novim vojniam. Socijalisti nika- kor ne morejo odobravati, da se male države in mali narodi zastavljajo v pariških pogodbah kakor tudi ne, da bi bili ti narodi orodje za dosego imperi- jalističnih ciljev veseli. Potrebno je, da se mirovne pogodbe in tudi rapal- ska revidirajo na temelju volje inte- resiranih narodov.

== Anglija in Vatikan. Lloyd Ge- orge je izjavil v angleškem parlamen- tu, da je posebna komisija temeljito preučila vprašanje britanskega posla- ništva v Vatikanu. Ta komisija je pre- pričana o potrebi nadaljnih odnošev med Anglijo in Vatikanom. Temu mi- šljenju se pridružuje tudi britanska vlada, ki hoče ostati v dobrih odnoša- jih z Vatikanom.

== Praški Nemci tožijo zaradi mo- tenja posesti. Kakor je znano, so po prevratu zaplenili v Pragi ondotno nemško deželno gledališče. Ravnatelj tega gledališča Leopold Kramer je vlo- žil tožbo zaradi motenja posesti proti deželni upravnji komisiji in 13 osebam, ki so bile udeležene pri zaplenih. Med temi se nahaja ravnatelj Narodnega divadla Gustav Schmoranz in narodno socijalni poslanec Hrizbyl.

== Boljševiška svoboda. Ruski boljš- eviki so v dveh tednih po zavzetju Krima postrelili 13.000 vojaških in ci- vilnih oseb. V Sebastopolu so postre- lili 500 delavcev, ki so pomagali pri vkrcanju Vranglovih čet. Vse to de- lajo komunisti v imenu svobode.

Telefonska in brzoizurna poročila.

ITALIJANSKI KRALI SANKCIONI- RAL RAPALSKO POGODBO.

— d Rim, 20. dec. Krali je sank- cionirali rapalsko pogodbo. General Caviglia, vojaški poveljnik v Juljski Benečiji, je zato po naročilu italijan- ske vlade obvestil poveljnika reške regence, naj vzame voljo domovine službeno na znanje.

REČANI PROTI REŠKI DRŽAVI.

— d Zagreb, 2. dec. V Zagrebu bivaajoč begunci z Reke so imeli več- raj sestank, ki so se ga udeležili tu- di Rečani italijanskega materinskega jezika. Udeležili so se zborovanja tudi pristaji Gothardove avtonomi- stične stranke ter reški socialisti. Sklicatelji zborovanja so poudarili v svojih govorih, da bi bilo potrebno osnovati na Reki jugoslovensko lo- kalno stranko, ki bi kooperirala z italijansko avtonomistično stranko in s socialisti z namenom, da se pobila italijanska aneksionistična politika. Zastopniki reške avtonomistične stranke kakor tudi socialisti so po- udarjali potrebo, da se na Reki osnu- je jugoslovenska stranka, da se pri- čne z delom proti italijanski imperia- listični politiki v zvezi z drugimi strankami, ker je Reka v gospodar- skem in trgovskem oziru navezana na svoje zaledje, ki je Jugoslavija. Vršiti se bodo še nadaljni sestanki, na katerih se bo razpravljalo o tem vprašanju.

ZADER PRED OBSEDNIM STANIJEM.

— d Split, 19. decembra. Admral Millo je ozdravel in zonet poveljuje. Bliza se proglas obsednega stanja. Neki mornarji na ladji »Puzla« se upirajo: niso hoteli streljati in ne dvig- niti zastavo. Bili so aretirani in od- vedeni v Benetke. Pred Millovim sta- novanjem sta postavljena dva topova, iz Pule je priselja v pristanišče kri- žarka, ki je naperila topove proti Zadru.

— d Split, 19. decembra. D'An- nunzio je poslal nad Zader aeroplan, ki je metal letke pod naslovom »En človek je izpuhlen, en človek ostanec«. Admrala Millo zmerja z izdalcem. Millova sina so vrzli soščol iz re- alke, tudi na cesti se ne sme prikazati, ker ga hitro nanađelo. General Ta- ranto postona strogo z uradništvom, ki kaže odpor proti vladi. Guvernerska subvencija uredu za pronagando je odstopljena in šef tega urada Norcia je pohečnil: izdana je obvestvena ti- ralnica za rlfm. Župan Zilfetto, sena- tor, si ne upa več domov v Zader, ker ga nočejo več pripoznati za župana.

ŠTIRI AEROPLANI POBEGNILI IZ ZADRA NA REKO.

— d Split, 19. decembra. Pred par dnevi so se dvignili z letališča v Ze- muniku pri Zadru štiri aeroplani in pobegnili na Reko.

DEMONSTRACIJE ITALIJANSKIH INVALIDOV.

— d Rim, 18. dec. Ministrski predsednik Giolitti je zbornik pred- ložil zakonski načrt o pospeševanem ravnanju z vojnimi invalidi in umi- rovljenici. Med današnjo sejo zbor- nice je več vojnih poškodovancev demonstriralo pred parlamentom v znak protesta proti zavlačevanju iz- vedbe odredb, ki bi bile njim na ko- rist. Ker so nekateri demonstranti hoteli vdreti v zborniško poslopje, jih je ustavila straža ob vhodu. V pretepu je bil ranjen en redar in dva demonstranta. Naposled se je posre- čilo zopet vzpostaviti mir.

ITALIJANSKO-NEMŠKI SPOPAD.

— d Varšava, 18. decembra. Na drogovskem kolodvoru v Gorenji Sle- ziji so se spopadli italijanski voja- ki z redarji in nemškimi prebivalci, ker je nemški delavec razžalil italijanske- ga vojaka. Po prizadevanju italijan- skih častnikov je prenehalo močno streljanje in vzpostavil se je red.

ANTANTA IN KONSTANTIN.

— d Pariz, 19. dec. Po poročilih iz Aten so zavezniške vlade sklenile, da ostanejo njihovi poslanci za en- krat še v Atenah, ne smejo se pa udeleževati nobenih svečanosti in vpostaviti odnošajev s kraljem Konstantinom. Isto velja za člane vo- jaških in mornariških misij. Ladje za- veznikov so že zapustile grške vo- de, da bi se okuile pozdravu kri- žarke, na kateri potuje kralj Kon- stantin.

— d Dunaj, 20. dec. »Neue Fr. Presse« javlja iz Aten: Kralj Kon- stantin je s svojo rodino v nedeljo dopoldne dospel semkaj. Prebival- stvo ga je navdušeno pozdravljalo.

— Pariz, 20. dec. Uredništvu grškega lista »Paris«, ki ima monar- histično tendenco in izhaja v Carl- gradu, so pristali Venizelosova nobil- okna. Vsak dan prihajajo častniki z anatolske fronte, ki nočejo služiti pod kraljem.

ANGLIJA PROTI KONSTANTINU.

— d London, 19. decembra. An- gleška vlada je ukazala svojemu po- slaniku v Atenah, naj ne stopi s kra- ljem Konstantinom v nikakršen stik. Britanska pomorska misija ostane v Atenah.

Rudarska stavka.

Situacija v premogokopnih re-
vrih je neizpremenjena. Stavko-
vi rudarji do sedaj vzdržujejo med
svojimi vrstami disciplino. Stavkov-
ni odbori izdajajo kratka poročila o
položaju. Celokupno stavka 8000 ru-
darjev Trboveljske premogokopne
družbe. Glavni kontingent tvorijo
Trbovle, kjer stavka 4800 rudarjev.
V Trbovljah je mir. Varnostne stra-
že so zelo ojačane po vojaških od-
delkih. V rovih vzdržujejo varnost-
no službo poročniki kot lamske
straže. Te straže pa so preslebe, da
bi zamogle udušiti eventualno na-
stalo požarje v jamah. Materialna
škoda znaša dnevno preko polmilion
milijonov kron. Družba je v zadnjem
času dnevno producirala 350 vazo-
nov premoga. Ta produkcija na še
daleko ne dosega predvojnega, ko se
je dnevno produciralo 700 vagonov.
Kje tiči vzrok tej minimalni produk-
ciji, je težko točno določiti. Stavku-
joči rudarji zahtevajo po svojem ta-
rifnem odboru revizijo sedaj veljav-
nih minimalnih dnevnih plač, ki fak-
tično znašajo pri koncih 31 K 86 v

in pri ženskah 15 K. Vsi rudarski de-
lavci vseh kategorij imajo k emeli-
nim plačam še doklade po 2 K, da-
le dnevni nabavni prispevek 5 K in
prispevek za moko dnevno 2 K. Po-
leg tega imajo rudarji še vsake tri
mesece nabavni prispevek po 500 K.
Omeniti pa moramo še okolnost, da
večina rudarjev, zlasti mlajši iz bli-
žnjih in daljnjih vasi, raje prevzamejo
akordno delo, pri katerem zaslužijo
veliko več. Tako v jamah ti akor-
danti prejemajo dnevno preko 120 K,
od zunaj do 60 K. Seveda je to zelo
naporno delo in ga poklicni rudar
absolutno ne more vršiti, ker bi se
telesno popolnoma ruiniral. V Tr-
bovle je tekom včerajšnjega dneva
dospelo več zastopnikov vlade, zla-
sti socialnega skrbstva, da se infor-
mirajo o vseh delavskih zahtevah
in razmerah.

Izgledi, da se stavka čim preje
konča, so še minimalni, ker se je de-
lavstvo pred stavko preskrbelo z ži-
vili in ker rudarji prejemajo pred
prazniki še svojo zadnjo plačo.

Dneune vesti.

V Ljubljani, 21. decembra 1920.

— **Opcijska pravica naših Nem-
cev.** Po saintgermainski mirovni po-
godbi imajo Nemci, ki prebivajo v
Jugoslaviji, a so pristojni v Avstriji, in
vsi tisti, tudi Slovenci, ki imajo do-
movinsko pravico v eni izmed občin
(tudi slovenski), ki so pripadle Av-
striji, pravico do opcije, to je, da
svobodno volijo, da-li hočejo biti dr-
žavljeni Jugoslavije ali Avstrije. Ta
opciska pravica poteče 16. januarja
leta 1921. Doslej še pri nas službeno
ni bila objavljena nobena vladna na-
redba, ki bi se nanašala na opcijsko
pravico in bi točno določala postop-
anje za pravilno optiranje. Zato je
že skrajni čas, da se nemudoma iz-
dajo izpolne določbe, ker poteče že
v treh tednih rok za optiranje. Av-
strija je glede opcijske pravice že
zadava ukrenila vse potrebno in je
določila, da mora vsakdo, ki hoče
optirati za Avstrijo, doprinesiti poleg
običajnih dokumentov, kakor krst-
nega lista, domovnice ali delavske
knjižice in poročnega lista tudi do-
kazila, da je obiskoval kakšno nem-
ško šolo ali na da le pri zadnjem
ljudskem štetju navedel nemščino
kot občevalni jezik. Kdor živi v Av-
striji in ne optira za avstrijsko re-
publiko, ostane inozemec in se ga
lahko vsak trenutek izžene preko
meje. Te določbe, ki jih je izdala av-
strijska vlada glede opcijske pravice,
naj osvoji tudi naša vlada. Kakor Av-
striji zahtevajo, da mora vsakdo, ki
hoče doseči avstrijsko državljan-
stvo, dokazati, da je posejal kako
nemško šolo ali pri ljudskem štetju
označil nemščino za svoj občevalni
jezik, tako sme analogno tudi naša
država priznati jugoslovensko dr-
žavljanstvo le onim, ki dokažejo, da
so posejali kako našo slovensko, hr-
vatsko ali srbsko šolo in priznali za
svoj občevalni jezik pri zadnjem
ljudskem štetju slovensčino, hrva-
ščino ali srbsčino. Kdor tega ne do-
kaže, temu se naj državljanstva ne
podeli, marveč se ga naj kot nadlež-
nega tujca takoj požene preko meje.
Na ta način se bomo iznebili marsi-
katerega protidržavnega hujskača in
škodljivca naše državne ideje.

— **Demisijska vladnega komisarija**
dr. Leskovarja. Iz Maribora poroča-
jo: Vladni komisar dr. Leskovar je
podal danes svojo demisijo. Posle
prenešenega delokroga mestnega
magistrata prevzame s 1. januarjem
1921 okrajno glavarstvo.

— **Tehnična srednja šola v Ljub-
ljani.** Poverjenstvo za uk in bogoča-
stje naznanja, da se dogovorno z mi-
nistrom trgovine in industrije s
pričetkom II. semestra tekočega šol-
skega leta 1920/1921 ime državne
obrtne šole v Ljubljani izpremeni v
ime: »Tehnična srednja šola v Ljub-
ljani«. Organizacija zavoda ostane pri
tej izpremembi naslova povsem neiz-
premenjena.

— **Pozitivnovalen naroden dobrot-
nik.** Franc Martinc, mestni tesarski
moister v Ljubljani, je daroval Go-
spodarskemu naprednemu društvu
za šentjakobski okraj in Sokolu II.
polovico svoje parcele na Prulah za
stavbišče za lastni dom, ki ga obe
društvi krvavo potrebuje. O. Mar-
tinc je s tem svojim velikodušnim
činom pokazal, da ve ceniti veliki
važnost kulturnega napredka šen-
takobskega okraja in ni dvoma, da
bodo njegovemu rodoljubju sledili
vsi, ki jim je blagor ljudstva pri
jcu. Kakor čujemo, je v tem oziru
v teku velikopotezna akcija, katere
tončni uspeh bo ponosen gospodar-
ski in sokolski dom šentjakobski.

— **Promocija.** Na živnozdraz-
viški visoki šoli v Brnu je dne 14. t.
u. promoviral g. Ivo Kenda iz Idrije.

— **Odlikovanje.** Dr. Ivan Osa-
jen, šef zdravstvenega odseka za
slovenijo, je odlikovan z redom Sv.

Save III. razreda. S tem redom je bil
dr. Orazen odlikovan že v balkanski
vojni v priznanje njegovih zaslug, ki
si jih je pridobil za časa balkanske
voje kot zdravnik dobrovoljec v
Nišu.

— **Imenovanja v zdravstveni**
službi. Imenovan so sanitetni refe-
rent dr. Demeter Bleiweis - Tr-
steniški ad personam za namesti-
nika sanitetnega šefa za Slovenijo in
Istro v V. činovnem razredu, zdrav-
stveni nadzornik dr. Ernst Mayer
pa za sanitetnega referenta v VI. čin-
ovnem razredu.

— **Stavka v Trbovljah in omeje-
tev tovornega prometa.** Beograd, 20.
decembra. Vsled stavke v trbovelj-
skem premogokopu je vlada sklenila,
da ne omeji tovornega prometa to-
liko časa, dokler traja stavka.

— **Bivša ljubljanska poboljševal-
nica za mladoletne kazence** (de-
želna poboljševalnica) — se nahaja
vsled preselitve odslej v Kocivju
pod lastnim šolskim vodstvom. Za-
vod je seveda podzavljen.

— **Uradniki in invalidski da-
vek.** Pravkar je izšla odredba fi-
nančnega ministrstva, da se mora s
1. januarjem 1921 odtegniti od urad-
niških prejemkov invalidski davek,
in sicer za vse leto 1920 ter obrok za
mesec januar 1921. Je vedno ista pe-
sem: Mesto da bi za invalide drža-
va skrbelo iz razpoložljivih sredstev,
bo uradništvu in učiteljstvu zdaj na
invalidskem davku to odrgala, kar
mu je — na dnevnih dala. Zdaj
imajo besedo poslanci — zastopniki
uradništva!

— **Predavanje in čitanje nove**
drame. Danes, dne 22. decembra 1920
ob 8. zvečer čita mladi jugoslovanski
pisatelj Tadej Trič (Branislav Mi-
čič) v Mali dvorani Narodnega doma,
(čitalnica, »Jadrani«) svojo dramo
»Očar« (Obup). Kot uvod predava o
»mladoti, kulturni Jugoslaviji«. Vabimo
vse kritike in druge, ki se zanimajo.
Vstopnina znaša 10 K za osebo. Čisti
dobiček za Borštinski spomenik.

— **Novi stanovanjski svet** v
Ljubljani. Poverjenstvo za social-
no skrbstvo je imenovalo v stano-
vanjski svet za člane gg. dr. Jan-
žekoviča, Petkovska, Korziko st. in
Mihevcia; za namest. pa gg. Frelha,
Mencina, Mojskica in Pirca.

— **V mestnem poverstvu** je ta
čas nad 40 obsežnih stavbišč na raz-
pologo, ki obsegajo po 1 do 10 nar-
cel. Na tem svetu bi se dalo postavi-
ti 25—30 malih in večnadstropnih
hiš s par gospodarskimi posloni
vred. Ob prometnih cestah sredi me-
sta leže stavbišča z lepo lego, kras-
nim razgledom, in — razmeroma
nizko ceno. Prihodnja pomlad mora
pokazati, ali se bo Ljubljana še kaj
razširila, ali pa ostane samo pri pa-
lačah — dveh, treh bank!

— **Prisiljeni — pod policijskim**
nadzorom. Ker se bosta posloni
tukajšnje prisilne delavnice uporabili
za razširjenje nekaterih oddelkov tu-
kajšnje deželne — zdaj državne —
bolnišnice, se bo, kakor izveemo, —
zavod prisilincev razpustil ter ka-
znenci (odrasli) izpustili in postavili
pod policijsko nadzorstvo, odn. nad-
zorstvo pristojnih občin, katere bodo
seveda podpirali tudi orožniki. Samo
polie, nadzorstvo na teh delo-
mržnih elementov ne bo poboljšalo
in napravilo za poštene člane člove-
ške družbe.

— **Poslonja papirnice v Medvo-**
dah se bodo, kakor se govori, v krat-
kem popravila in napravila za indu-
strijske svrhe spet uporabna. Kakor
znano je en objekt te tovarne pred
par leti razen golih zidov, ves ogo-
rel.

— **Jugoslovanske trgovinske**
zbornice v Nemčiji. Jugoslovanski tr-
govinski zbornici se ustanovita v

Berlinu in Monakovem. Poslovati
začneta dne 1. februarja 1921.

— **Imenovanje pri mornarici.** Teh-
nični upravitelj Vinko Leskovec, do-
deljen začasno direktorju za rečno bro-
darstvo v Beogradu, je imenovan za
višjega tehničnega upravitelja.

— **Predavanje o Koroški je imei**
v Petrinji na povabilo tamkajšnega
Sokola vseučiliški profesor dr. Fran
Ilešič. Petrinjsko meščanstvo je z
velikim zanimanjem sledilo govorni-
kovim izjavam. Predavatelj je ap-
eliral na navzoče, naj ne bodo oma-
hljivci, kajti pride čas, ko se zdrami
kralj Matjaž in Korotan bo zopet naš.

— **Brivnice v Ljubljani** bodo oba
dneva Božičnih praznikov zaprte. V
petek pred prazniki bodo brivnice
brez presledka od 8 ure zjutraj do 8
ure zvečer odprte. Radi hitreje in do-
bre potrebože se prosijo, da se striženje
las odpravi že dneve pred petkom.

— **Pravoslavni svečenik v Ljub-**
ljani. Kakor smo že včeraj zabeležili,
je včrški svečenik g. protijerej Di-
mitrij Janković že nastopil svojo
službo. Ker je edini pravoslavni sve-
čenik v naših krajih, uraduje tudi za
civilne osebe in vrši službo kateheta.
Njegov urad se nahaja v posloju
Dravske divizijske oblasti (Kasino)
II. nadstropje, desno.

— **Stavbni material** se dovaža
na razna stavbišča, t. i.: kamen, ope-
ka, pesek in les, ter se pripravlja
zaloga za bodoča pomladanska
stavbna dela.

— **Sankanje na Golovcu in Ljub-**
ljanskem Gradu je otvorila pretekle
dni šolska mladina. Tega sporta se
udeležuje vseh povsod, a ne čuti pri
tem ne — mraza, ne lakote...

— **Kruta zima** je prignala okrog
ljubljanskih mesarskih stolnic naen-
krat polno črnih gavranov, vran in
kosov, ki stikajo po cele poldneve po
mesnih ostankih okoli njih, dokler pa
je na trgu promet, pa čepi in preže
na hrano po cele ure na kostanih
šolskega drevoreda. A tudi smetišča
so polna teh sestradanih živali.

Nainovejša poročila.

BOMBNI ATENTAT V TRSTU.

— **Trst, 20. decembra.** Snoči
je priredilo »Slov. pevsko društvo«
zabavni večer. Ob 11. ponoči se je
zastila strahovita detonacija; raz-
počil sta se dve bombi, ena v veži,
druga pred poslopjem. Nastala je
grozna panika. Vse je bežalo. Ali so
bile kake žrtve, ni znano. Vojaštvo
je zasedlo poslopje. Aretirali so ne-
kega župnika, oblečenega v civilu.
Na njegovem domu so baje našli 4
bombe in razne važne dokumente.

II. SEJA KONSTITUANTE.

— **Beograd, 20. decembra.** Za-
časní predsednik konstituant, Nikola
Pašić, je odredil za jutri v torek ob
devetih dopoldne sestanek konstituan-
te. Na dnevnem redu je referat veri-
fikačijske odbora, ki ga odreja člen
5 poslovnika za ustavotvorno skup-
ščino.

POLOŽAJ. 3. SEJA KONSTITUANTE
12. JANUARJA.

— **Beograd, 20. decembra.** Dru-
ga seja ustavotvorne skupščine bo tu-
di sednja v tem letu. Nikola Pašić je
izjavil željo, da se vrši prvi naslednji
sestank skupščine šele po sestavi nove
vlade. Najbrže bodo stavili na ju-
trišnji seji predlog, da se naslednji se-
stank odgodi in se odredi prihodnja
seja ustavotvorne skupščine za 12. jan-
uar p. l. Potemtakem bodo odpadle
tudi volitve predsedništva, za katere
se so klubi v zadnjem času toliko tru-
dili. Danes zjutraj so je govorilo, da
se mesto predsednika odstopi demo-
kratski stranki in bi bilo dober znak
za sestavo nove vlade; vendar pa se je
včeraj položaj precej izpremenil. Ra-
dikaleci zastopajo posebno stališče, ki
ga je izrazil Stojan Protić, nemreč, da
se uredi pokrajinske avtonomije. Z
ozirno na to še ni mogoče vedeti, ka-
ko se sestavi vlada. Obstaja verzija v
dobro informiranih krogih, da bodo
radikalci počakali, kakšno stališče bo
napram konstituenti zavzel Radčeva
stranka. Ako pride Radčev v Beograd,
je dosti upanja, da bi radikalci s nje-
govo skupino in s muslimani lahko so-
stavili vlado. Za zdravo politiko po-
slancev levega smatrajo sporazum med
demokrati in radikali, kot dveh naj-
močnejših skupin, ki bi s sodelovanjem
zemljerske stranke gotovo imeli
večino v konstituenti. V demokratičnih
krogih prevladuje mnenje, da se Radčev
gotovo ne bo sporazumel s muslimani
in da potemtakem odpadke kombinacija
sestave bloka, kakor ga je zamislil
Stojan Protić. Menijo, da regent za en-
krat še ne bo nikomur poveril mandata
za sestavo nove vlade. Ko oddidejo po-
slanci na božične počitnice, bodo vodi-
telji strank ostali v Beogradu ter da-
le delovali za sporazum, tako, da bo-
de poslanci, ki pridejo po Božiču v
Beograd, našli že novo vlado. Po dru-
gi verziji, ki se širi v poljskih krogih,
izgleda, da Pašić ne bi bil odločno
nasproten Protičevemu stališču in da
bi se eventualno uklonil njegovim za-
hlevam po pokrajinskih avtonomijah,
vendar pa bi zahteval male modifika-
cije. Isti krogi menijo, da ni izklju-
čen sporazum med muslimani in Ra-
dčevci, če bi došlo do sporazuma med
Radčev in radikali, kar se potem
Radčev sporazumel tudi s muslimani.
Glavno je, da se Radčev i za mo-
narhistično stališče; glede vprašanja

— **Pazite na tatove elektr. žar-
nice!** Preteklo soboto zvečer je po-
skušal nek tat (profesionist) v liški
ulici v dveh hišah odviti na stropni-
šču žarnice, pa je bil pravočasno pre-
poden. V bližini te ulice ni nobene
stražnice niti stražnika, zato niso v
predsohah obešeni predmeti varni
pred tatovi niti po gostilnah in ka-
varnah — žarnice — na stropu. To-
rej pozor pred tatinskimi sodrži!

— **Smetišča po uličnih kotih.** V
našem mestu se je tekom zadnjih
dveh let razpasla pri zaniknih lju-
deh razvada, da ne zbiraati smeti v
zaboje, ki jih hodijo po hišah pobirati
in praznični smetarji z vozovi, marveč
stresajo iz malomarnosti smeti kar
koncem hiš kake stranske ulice. Ker
je to po cestnem policijskem redu iz-
hitičnični ozirov strogo kaznivo,
opozarjamo na to kričečo razvado
policijsko ravnanje.

— **V Logatcu** je umrl g. Mihael
Gostiša, inženir in ravnatelj mest-
ne elektrarne v Mariboru, brat pri-
marila dr. Gostiše v Novem mestu.
Pokojnik je bil kremenit narodnik
in zvest pristaž napredne stranke.
Blag mu spomin!

— **V Crnomlju** je umrl g. Leo-
pold Bavdek, viš. sod. official v
pokoju. Pokojnik je bil vesten urad-
nik, vsem strankam postržljiv in
priazen, zato tudi solšno ljubli-
lien in čislán od vseh, kar je poka-
zal tudi njegov pogreb, katerega se
je udeležilo kljub skrajno slabemu
vremenu izredno veliko ljudi. Bil je
velik prijatelj petja ter pošten in
značen mož do kraja. Slovan z vso
dušo. »Narodov« naročnik je bil od
njegovega začetka pa do letos, ko ga
ni mogel več čitati vsled pešanja vi-
da. V Beli Krašini je preživel dolgo
vrsto let in jo vzbil tako, da je bi-
la njegova želja, da počiva v Vojni
vasi, kamor so ga spremili dne 12.
t. m. Bodi mu zemljica lahka!

— **IZ RAZMEJITVENE KOMISIJE**
V MARIBORU.
— **Maribor, 21. decembra.** Jugoslo-
venska delegacija pri razmejitveni
komisiji objavlja: Ker očitno obstaja
nejasnost glede oblasti, ki pristojajo
tukajšnji razmejitveni komisiji, se sma-
tra za umestno, da se obseg njenega
delokroga natančneje oriše. Državne
meje so bile določene z mirovno po-
godbo, in naloga razmejitvene komi-
sije je, da v čim največji skladnosti z
določili mirove pogodbe ugotovi mej-
no črto na licu mesta. Delo komisije
se omejuje le na to, da sme a) izvesti
natančno razmejitev v odsekih, ome-
njenih v mirovni pogodbi kot »mejne
črte, ki se morajo določiti na ozemlju«;
b) izvesti revizijo mejne črte, označene
v mirovni pogodbi kot administrativna
meja, to pa le, ako predloži tako zahte-
vo ena izmed zainteresiranih držav in
se večina komisije strinja s predlogom;
c) preložiti kako v mirovni pogodbi
imenoma navedeno točko, ako se to
zgodí s soglasnim sklepom celotne ko-
misije, vstevši zastopnike obeh zahte-
restiranih držav. Brez takega soglas-
nega sklepa se nobena v mirovni po-
godbi omenjena točka ne sme izpre-
meniti; d) sestaviti zapisnike oziroma
dogovore, ki se nanašajo na ureditev
vseh državno-pravnih vprašanj, ki na-
stanejo vsled razmejitve. Ta dogovor
pa postane končnoveljavna in obvezen
za zainteresirani državi šele takrat, ko
ta državi odobri. V Mariboru de-
latoča razmejitvena komisija je torej
pooblaščená, da le v nekaterih posebnih
primerih nebitveno izpremeni
osnutek rihovnega sveta, v kolikor bi
to upravičevali krajevni gospodarski
interesi, nikakor pa pri tem ne sme biti
merodajna narodnost, jezikovni, verski
ali vojaški oziri. Delo razmejitvene ko-
misije se je zavleklo vsled okolnosti,
ker je bilo nieno delo odvisno od pra-
vovreda velenoslanski konferencie, ka-
teri je komisija že ob početku svojega
dela predložila razna vprašanja v od-
ločitev. Velenoslanska konferenca je
pred kratkim odločila, da razmejitve-
na komisija brez soglasnega sklepa
vseh članov ni pristojna izpreminjati
kakega dela mejne črte, označena s
»tokom vode«. Glede vprašanja, ali je
komisija pristojna preložiti mejno črto,
kjer to tvori kako razvodje, iz Pariza
še ni dospela nobena rešitev.

O POSLOVNiku.

— **Beograd, 20. decembra.** Ra-
dikalni klub je tekom današnjega dne
imel obširno debato o novem poslov-
niku za konstituento. Dr. Laza Mar-
ković je odgovoril na posamezne
opazke radikalnih poslancev, ki se
tičejo poslovnika. Tudi demokratski
klub je imel včeraj sejo, na kateri se
je razpravljalo o novem poslovniku

ter o izpremembah, ki bi se na pred-
log dr. Lukinica in dr. Ribarja uvedle
v poslovnik. Ker so se v vseh klub-
nih pojavile težnje, da se gotove
točke poslovnika izpremene, se bodo
ta teden vršila pogajanja med za-
stoppniki klubov, da bi se izven pa-
lamentarnih sei dosegel sporazum o
teh izpremembah. Obstaja upanje,
da se izpremeni tudi prilega v toliko,
da bo poslanec dovoljeno, da pri
prilegi napravijo motivacijo. Ali se
izpremeni tudi tisti člen poslovnika,
ki govori o glasovanju, še ni sklenje-
no.

BOLGARIJA SE JE UDALA.

— **dr. Sojila, 20. dec.** Jugosloven-
ska vlada je ukinila železniški pro-
met z Bolgarijo, da bi na ta način pri-
silila Bolgarijo, da vrne lokomotive
in železniške vozove, ki jih je med
vojno Bolgarija odpeljala iz države.
Bolgarska vlada je želja jugosloven-
ske vlade ugodila, da se ne bi zavle-
kla vrnitev vojnihih ničnikov, ki se
nahajajo v južni Srbiji.

BOURGEOISOVA ZAHVALA.

— **Beograd, 20. dec.** Ministrski
predsednik dr. Vesnić je Leonu
Bourgeoisu, ki mu je bila podeljena
Noblova nagrada, poslal imenovane-
mu velikemu francoskemu patriotu
čestitke. Bourgeois je odgovoril z
nastopno brzolavko: »Globoko me
je presenetla Vaša brzolavka. Upam,
da bomo skupno mogli ustvari-
ti pravice, za katere je Srbija toliko
pretrpela.«

NATAKARSKA STAVKA KONČANA.

— **Dunaj, 20. decembra.** Koro-
spondenca Pappenheim javlja, da se
stavka gostilniških in kavarniških
nastavljencev konča danes zvečer. Ko-
mitet stavke naznanja, da je stavka
končana in pozivlje nameščence, naj
jutri zopet pričnejo z delom.

Gospodarske vesti.

— **g Izvozno blago,** za katero ni
treba osigurati valute je izjerno nave-
dono v seznamu predmetov, ki ga ob-
javljajo Službene Novine v številki 273.
Za predmete, navedene v tem seza-
nu, carinarnice nimajo zahtevati uve-
renja o osloboditvi valute.

BORZE.

— **d Zagreb, 20. decembra.** Devize:
Berlin 214—216, Italija 530—532, Lon-
don 530—535, Newyork kabel 148.50
do 150.20, Newyork ček 148.50—149.50,
Pariz 890—900, Praga 178—179.50,
Švicra 2300—2375, Dunaj 23.60—24,.
Valute: dolarji 146.50—147.50, avstr.
krona 0—26.50, franc. franki 0—900,
napoleonod 433—434, nemške marke
201—203, rom. lei 192—200, ital. lire
0—525, bolg. lev 150—160, češkoslo-
vške krome 170—175.

— **d Curli, 20. decembra.** Devize:
Berlin 8.95, Holandija 204.50, Newyork
657, London 22.94, Pariz 38.65, Milan
22.50, Praga 7.25, Varšava 1, Zagreb
4.05, Budimpešta 1.15, Bukarešta 7.10,
Dunaj 1.30, avstrijske žigovane krome
0.90.

— **d Dunaj, 20. decembra.** Devize:
Zagreb 417—421, Berlin 946—952, Bu-
dimpešta 111.50—113.50, Bukarešta 775
do 788, London 2350—2380, Milan 2290
do 2310, Pariz 4005—4045, Praga 767
do 773, Sojila 735—745, Varšava in
Krakov 99—101, Curli 103.50—104,
Amsterdam 213.50—214.50, Valute: No-
vi jugoslovanski dinarji 1650—1670,
francooski franki 3095—4035, švicarski
franki 103.25—103.75, češkoslovaške
krome 770—776, madžarske krome
111.50—113.50, romunski lei 785—795,
italijanske lire 2282.50—2302.50, nem-
ške marke 945—951, poljske marke
105.50—107.50, ameriški dolarji 682
do 686.

Društvene vesti in
prireditve.

— **Strokovna organizacija nata-
karjev, hotelskih, gostilniških in ka-
varniških uslužbencev** v Ljubljani,
vabi vse člane, da se sigurno udeležo
občnega zbora, ki se vrši v četrtek dne
23. t. m. v gostilni »Lovine« v Gradi-
šču ob 24 uri. — Člani naj prinesejo iz-
kaznice s seboj, da se obenem revidira
članarino. Pridite vsi, ker so na dnevnem
redu važna vprašanja. Odbor.

Polizuedbe.

— **Zgubil se je lovski pes, brak.**
Majhna, drobna psica, bela, na glavi
in na koncu hrbta ima rjavice lise. Pes
je v mestu ali v okolici. Kdor pripelje
psa ali pove kje je, dobi 200 K nagrade
pri dr. Tavčarju, Breg 8.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeh.

Imate bolečine? V obrazu? V
celem telesu? Vaše mišice in živci
vam odpovedujejo? Poizkusite pravi
Fellerjev Elza-fluid! Bodete se ču-
diti 6 dvojnatih ali 2 velikih ščepalnih
steklenici 42 K. Državna trošarina
posebej.

Ali trpite na počasni prebavi?
Na slabem apetitu? Zaprtin? Proti
temu pomagajo prave Fellerjeve
Elza-kroglice! 6 ščepalnih 18 K. Prava
želodec okrepčujoča švedska tinktu-
ra 1 steklenica 20 K. Omot in po-
stnina posebej, a naložene, Evgen V.
Feller, Stubica doma, Elzatre št. 238,
Hrvatska.

la biče, jermenje za šivanje, usnjate vezalke za čevlje, zaponce k veznic in jermene za šivanje stroje dobavljamo najceneje „ANTONIA“ tvornica za porcelano, čevljarstvo in izvoz usnjene vseh vrst **FRIEDLAND, MORAVSKA, Čehoslovaška.** — Za spomladno in poletno sezono se po meri izdelujejo lahki usnjeni čevlji znamke „Antonia“. Drugi usnjeni izdelki po vzorcu. Kupujemo surove kože po najvišjih dnevnih cenah. — Sprejmo se zaustopniki.

TRGOVCI! POZOR! TRAFIKANTI!

Ciparetni papir, stročnice vseh vrst, pismeni papir, kremo, ličilo, nogavice, rokavice, sviterje, šale, žabce, sukanec, bombaž, vseh znamk, vezalke, sesalke, plavilo, božične okraske, ter vse galanterijsko blago, kupite najceneje in po konkurenčnih cenah pri trvdki

OROSLAV ČRTALIČ, LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 33

Naznanilo!

Cenjenim trgovcem, trafikantom in odjemalcem vljudo naznanjam, da sem dobil **večjo pošiljavo** boljših znamk **strojno in oljarnega papirja** ter sem tudi prevzel glavno zalogo in edino razprodajo za celo Jugoslavijo. **Strojno in papirje „Altesse“** po tovarniških cenah ter se priporočam

Oroslav Črtalič, Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

Dunajska veletrgovina

išče za svoj oddelek paličnega železa, črnih in pocinkanih pločevin, žic itd., prvovrstnega, pri odjemalcih že več let najbolje uvedenega **zastopnika**. Samo najboljši prodajalci naj se z navedbo referenc in natančnih podrobnosti pod „Großhandelshaus 8782“ obrnejo na **Annoncen-Expedition M. Dukes Nachf. A. G. Wien I., Wollzeile 16.** 9570

Tvornica keksov, prepečenca, oblatov in vafelov

V. BIZJAK in DRUG

Rogaška Slatina

priloga svoje fine izdelke.

Zahvala.

Vsem, ki so v hudi bolezni in ob smrti našega predobrega, nepozabnega blagopokojnika z nami čutili ter so na katerikoli način počastili njegov spomin, izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo.

Obenem se najtoleje zahvalujemo tudi za brzojavna in obila pismena sožalja. Vsakemu posebej in vsem skupaj: tisočera hvala.

ČRNOMELJ, dne 17. decembra 1920.

Obitelj Bavkova.

Brez posebnega obvestila.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Potrti neizmerno žalosti naznanjamo vsem, da je naš srčno ljubljeni mož, neposredni oče, brat, teta, bratranec, in stric, gospod

Jožef Podkov

mesar

v soboto dne 18. t. m. po kratki mukopolni bolezni mirno preminul. Pogreb nepozabnega pokojnika je bil v ponedeljek, dne 20. t. m. ob 4. uri popoldne iz dež. bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 21. decembra 1920.

Zahvala.

Obenem se zahvaljujemo vsem darovateljem krasnega cvetja pevskemu društvu „Kraško-Trinovo“ za v srce segajočo žalostinke, kakor tudi vsem, ki so spremili blagega pokojnika na njega zadnji poti.

Jožepina Podkov, žena. — Jožef Lina, Jela, otroci. — Vsi ostali sorodniki.

Brez posebnega obvestila.

Tuznim srcem naznanjamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš iskrenoljubljeni sin, brat, stric, gospod

Miha Gostiša

ing. in ravnatelj mestne elektrarne v Mariboru

dne 19. t. m. ob 1 uri popoldan v Logatcu izdihnil svojo blago dušo. Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v torek, 21. decembra t. l. ob 3. uri popoldan iz hiše žalosti na pokopališče v Gor. Logatec.

Prebлага pokojnika priporočamo v blag spomin.

Za vse sočutje iskrena hvala!

LOGATEC, 21. decembra 1920.

Zalajoča rodbina Miha Gostiša.

Lepa ruska liska, boja in muš se prodaja. Ogleda se: Turjaški trg 5, prva vrata, levo. 9543

Moderno opreme za kovačnice

fatenci kloterji, umivalniki, kopelne peči, enajstlitrne lile banje. Točna dobava z izvoznico. Velika zaloga. LEOPOLD BLAU & Co., Ges. m. b. H. Wien, II., Aspernbrückeng 5. Izvoz po vsem svetu. Telefon interurban 43351. 9518

Skoro nov zimski damski košulj, srednjevelik, se ceno prodaja. Naslov v upravi Slov. Naroda. 9540

M. sečno sobo, isče travec, ki je po več letih odšel iz Ljubljane. Pogoj čistost. Plačilo posrednika sivar. Ponudbe pod „Ugodnost 9539“ na upravo Slov. Naroda. 9539

Stanovanje: 3 sobe in priključne v Gradcu zamenjam z enakim v Ljubljani. Ponudbe pod „Gradec 9545“ na upravo Slov. Naroda. 9555

10 kg masti naorade, hčor preskrbi enemu gospodu prazno sobo, srednji mesta. Ponudbe pod „naorade/9534“ na upravo Slov. Naroda. 9538

Prodajam

konja, epremo, voz ter moderno opremo za mesnico. L. KASTREVC, mesar, Rožna dolina. 9547

Mesečno sobo, lepo onemleno, po možnosti s hrano, isče solidna gospoda za takoj. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod „Čistost“ 9546

Sprejme se takoj veziran knjigovodja pod ugodnimi pogoji pri tukajšnjem velepodjetju. Cene ponudbe z izpričevali in zahtevki naj se vlože na upravnishvo Slov. Naroda pod šifro „Premog 9572“.

Dobra, izvežbana kuharica v boljšo rodbino. Naslov pove upravnishvo Slov. Naroda. 9571

roba se visoka omara za obleko in nepelo, 2 fotelja in 2 veliki stoli z okvirima. Naslov pove upravnishvo Slov. Naroda. 9545

Črva svinjsa prodam po ugodni ceni. Ljubljana, Hradečkova vas 35. (Pod Golovcem). 9544

URADNIK z dolgoletno prakso isče službo. Zmožen slovenski in nemški, italijanski in srbohrvatskega jezika (tudi črtilce), knjigovodstva, ko espondence, stroj-pisja, slovenske, nemške in italijanske stenografije. Ponudbe pod Uradniško mesto/9-56“ na upravnishvo Slovenskega Naroda. 9556

Dobra mlajša kuharica z izvrstnimi spretnostmi in brez otrok v Ljubljani. Nastop službe 15. januarja ali 1. februarja. Več v upravnishvo Slov. Naroda. 9544

Boljša vdova

46 let stara, isče mesta gospodinjice najraje k samostojnemu gospodu, gre tudi v župnišče ali k oročnikom. Valjena je vsega domačega dela in šivanja. Naslov pove upravnishvo Slov. Naroda. 9549

Prevzel sem zastopstvo prvovrstnih tvornic:

nudim elektrotehnični material, betonsko železo, različen železni material in motorje. Zahtevajte ponudbe

Gjorgje Grujić

Beograd, Miletića ul. 15.

Naznanilo.

Tvrdka NARAT & ZURMAN pri Sv. Križu tik Rog. Slatine in v Ratanski vasi naznanja, da sta se nje družabnika razdružila. Tvrdka se glasi od sedaj naprej:

Janko Narat

trgovina s mešanim blagom in dež. pridelki, Sv. Križ — Rog. Slatina.

Konjak.

Pri starosti, slabosti pri želodčnih težavah in pomanjkanju moči je starinski konjak v mlaku pravo oživljajoče sredstvo. Dve politrne seklenice pošilja **Benedikt Herti** nosestnik, grad Golč pri Konjicah, Slovenija. 9180

Jšče se tako: 150.000 K posojila na lepo trgovino s hišo. Vrednost 800.000 K z 8% obrestmi na leto dni in vključenju na prvem mestu. Ponudbe naj se blagovolijo poslati pod „Trgovina H. B. 9527“ na upravnishvo Slov. Naroda. 9527

Zajamčeno pristna čisto-merilna in haloška vina letnikov 1917, 1918, 1919 in 1920 nudi po nizkih cenah **JOSIP URH**, veletrgovina z vinom v Ormožu. 9525

Meda

čista i dobra po 40 K kg u kantami po 40 K kg imade na prodaju I. JER. KOVIC, Zagreb, Petrinjska ul. 61. 9502

Črno deteljo, plačilo po vsaki reži. Sever & koma, Ljubljana. Wolfova ulica 12.

Trstje za stroje izdeluje in prodaja na debelo in drobno m² po K 4-80 pri večjih naročih in znaten posred. **Steiner Anton, Ljubljana, Jeranova ulica 13, Trnovo.** 4256

Karbid

In krasne karbidne namizne in rudokopne svetilke po tovarniški ceni v glavni zalogi **IVO ANDRASCHITZ**, Maribor, Vodnikov trg. 9 99

Klavirje uglašuje in popravlja solidno in točno

Feliks Pouče, Ljubljana, Tržaška 43.

Pisalne stroje Remington nudi trvdka

K. A. Kregar, Ljubljana.

Isče se popolnoma izvežbana praktična prakso vodkinja z večletno prakso za novo trgovino (podružnico) z mešanim blagom v Senčurju pri Kranju. Gospice, katere znajo kuhati imajo prednost. **FRANC DOLENC**, Kranj. 9439

VODOVODNE CEVI

v premeru po 4/4 in 5/4 cole oddaja, dokler traja zaloga, mnogo pod dnevno ceno, trvdka **J. Razboršek**, Smartno pri Litiji. 9355

Pozor! Oglejte si razstavo fino izdelanih čevljev v izlozbi g. Ivana Grizarja v Selenburgovi ulici. Delo je iz najkrajše delavnice, kot vzorci čevljarstva mojstra **M. PETERNELA**, Gospodstva c. s. a. št. 9, nasproti dobro znane gostilne Keršič, Spodnja Šiška, Ljubljana.

Barvo za lase „Nuisol“ svetlo, rjave ali črno, lasne masti, brivsko in toaletno milo ter zobno kremo „Kaldont“ priporoča **Štefan Štrmol** Ljubljana, Pod Trančo. 9557

Pozor! Dospela je velika pošiljatev raznih gumbov, igel, modnih stvari, vezenin, finih žlic, rindic za čevlje, zapon, toaletnih stvari, čevljarških potrebščin, orodja itd. — Za obilen obisk se priporoča trvdka

J. Pečelnec, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7. Najnižje cene na drobno in debelo.

Pozor!

Ako hočeš tmeti

lene bele zube

in orodja za čiščenje

čisto in svetlo vodo

Dobi se povsod.

Dentol

Krasno izbiro božičnih daril

po znižanih cenah priporoča

M. Tičar, Ljubljana

Selenburgova ul. 1 Sv. Petra c. 26

Dvakrat prečiščeni salonski petrolej

v lesenih in železnih sodih se dobi najceneje v vsaki množini pri

J. Mahorko, Maribor

Slovenska ulica št. 6.

Tovarna cementnih izdelkov **Tršan & Goranc, Kranj**

Izdeluje strojno orodje: zarezno in ogljato, plošče za tlakovane dvorišče, delavnice, hodnikov, kuhinj, kopalnih sob, hlevov i. t. d. vseh barv in vzorcev (izdelane pod pritiskom 300 atm., torej neobrbljive).

Izdelke iz umetnega kamenja in marmorja: železobetonske stopnice klepane in brušene, postamente, balustrade, ornamente za fasade, vrtno ograje, podboje, nagrobne spomenike in okvire, korita, žlebove, cevi za kanale (6—100 cm premera) itd.

Prodaja cementa.

Naročila za bodočo gradbeno sezono priporoča že sedaj!

Božična darila za šolarje in tehnike!

Risalna orodja v vseh velikostih dobavlja

Delavnica za precizno mehaniko

Viljem Sequardt, Ljubljana,

Dalmatinova ulica št. 5.

Trgovina z geodetičnimi, zemljemerskimi in tehničnimi instrumenti in potrebščinami. Popravila fotoaparatorov. Brušenje risalnih peres. Zajamčeno precizna rektifikacija geodetičnih instrumentov! 9573

Božična in novoletna darila!

Največja izbira vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, površnikov, raglanov etc. lastnega izdelka.

Špecialna trgovina angleškega sukna.

Naročila ne meri se izvršuje točno v lastnem prvem ljubljanskem modnem salonu!

Prva kranjska razpošiljalna manufaktura, mode in konfekcije

SCHWAB & BIZJAK

Ljubljana, Dušni trg 3.

Prost ogled! Neprisiljen nakup!

